

ALEXANDER STUBB
KARO HÄMÄLÄINEN

ALEX

Helsingissä Kustannusosakeyhtiö Otava

Kuvaliitteiden kuvat Alexander Stubbin kotialbumista, ellei toisin mainita.

© Karo Hämäläinen, Alexander Stubb ja Kustannusosakeyhtiö Otava 2017

ISBN 978-951-1-49822-3

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2024

SISÄLLYS

Alkusanat	7
1 Lövön takatukka	11
2 Lätkäjätkästä golffariksi	28
3 Aristoteles-vuodet	38
4 Euroopan ytimeen	56
5 Byrokraattina vallan keskipisteessä	75
6 Hymyilevä parlamentti	93
7 Yllättävä ulkoministeri	111
8 Georgian kiirastuli	126
9 Työmaa rajojen ulkopuolella	143
10 Suomen markkinointijohtaja	160
11 Urheiluhullu	175
12 Joukkueen eteen	190
13 Stubb I	205
14 Musta hetki	224
15 Korjausliike	236
16 Kriisistä kriisiin	251
17 Mediapaine	267
18 Matka Lappeenrantaan	280
19 Perheen pyykkäri	293
Henkilöhakemisto	305

ALKUSANAT

Ei tässä näin pitänyt käydä. Olin luvannut itselleni, että mitään muistelmia en kirjoita. En ainakaan elämän puolivälikrouvissa. Taas yksi poliitikon lupaus, joka ei pitänyt.

Ja tässä sitä nyt ollaan. Käsissäsi on kirja, jota ei pitänyt olla, mutta on se. Tämä ei kuitenkaan ole mikään perinteinen poliitikon muistelo. Sen aika tulee myöhemmin. Ehkä, tai ainakin 90 prosentin varmuudella.

Tämä teos on enemmän sydämen kuin järjen tuotos. Se kertoo siitä, miltä tuntuu varttua kansainvälisen sporttiperheen rasavilistä pojasta Suomen pääministeriksi. Ei tässä paljon itseä säästellä. Kerron asiat sellaisena kuin ne tunsin, avoimesti. Ihmeellinen on tarina, mutta niin on monen mielestä sen kirjoittajakin.

Kirja on kirjoitettu ensisijaisesti perheelleni, ystäväilleni ja kaikille niille, joita kiehtoo kanssaihminen elämä. Tämän henkilökohtaisemmaksi kirja ei muutu, ei ainakaan minun kynästäni.

Jos odotat mehukkaita paljastuksia muista ihmisistä, jälkivii-sastelua tai toisten haukkumista, niin palauta kirja kauppaan ja vaadi rahat takaisin. Niitä ei tästä kirjasta löydy.

Kirja on täynnä yllätyksiä, onnistumisia, epäonnistumisia, luottamusta, ystävyyttä, iloa, surua ja rakkautta. Täynnä elämää. Pieniä anekdootteja ja tarinoita. Suuria kaaria ja visioita. Toivon, että naurat, itket, tunnet, mietit ja ehkä vähän kiroiletkin.

Kirjaprojektin aikana sain uuden ystävän – kirjailija Karo Hämäläisen. Vaikka olen luonteeltani ekstrovertti, ei henkilökohtaisista asioista puhuminen ole koskaan helppoa. Karon kanssa oli. Hän jaksoi kuunnella, haastaa, kysyä ja pohtia. Karo pitää varmaan minua vähän hulluna. Sen verran syvällä kävimme.

Kirjaa ei olisi syntynyt ilman Karoa, toisaalta sitä ei olisi olemassa ilman minua. Olemme molemmat kirjoittaneet kirjan jokaisen luvun, kappaleen, virkkeen ja sanan. Viilattu on, ja paljon. Tämä on ollut ”fifty-fifty” projekti, sanan todellisessa merkityksessä. Minun elämäni, yhteinen tekstimme.

Työmme alkoi syyskuussa 2016. Alkuvaiheessa meillä oli kymmeniä keskustelutuokioita Stockan kahdeksannen kerroksen kahvilassa, lenkillä, punttisalilla, avannossa, ravintoloissa ja toistemme kotona. Nauhurille tallentui lähes 50 tuntia jutustelua, todellista raakatavaraa.

Muistini virkistämiseksi kävin läpi vanhoja muistikirjoja, blogimerkintöjä, kirjoittamiani kirjoja ja kolumneja, Twitter- ja Facebook-postauksia ja muita julkisia lähteitä. Keskustelujen pohjalta päätimme kirjan rakenteen ja aiheet. Karo kirjoitti kirjan ensimmäisen luonnoksen keskustelujemme ja julkisten lähteiden pohjalta. Ei mikään ihan helppo homma, mutta Karolla oli ilmiömäinen kyky saada teksti kuulostamaan minulta alusta saakka.

Luku kerrallaan läksin muokkaamaan Karon lähettämää tekstiä. Jatkoin työstämistä – poistin, siirsin, lisäsin, hinkkasin, kirjoitin uusiksi. Tämän jälkeen lähetin jokaisen luvun laajalle kommentoijien piirille. Kommentoijia oli lopulta kymmeniä. Kommenttien pohjalta muokkasin luvut uusiksi ja lähetin käsikirjoituksen uudelle kommenttikierrokselle. Ja vielä kerta kiellon päälle. Kirjan synnytyks kesti kutakuinkin yhdeksän kuukautta.

Olen erittäin kiitollinen kaikille, jotka jaksoivat lukea luonnoksia kirjan eri vaiheissa. Porukkaa oli monelta eri elämän-

saralta – perheenjäseniä, lapsuudenystäviä, kirjailijoita, toimittajia, avustajia, poliitikkoja, yliopistoihmisiä, huippu-urheilijoita ja monia muita. Kiitollinen olen myös loistavalle kustannustoyrittajallemme Sanni Koskelalle ja Otavan Jarkko Vesikansalle, joka uskoi projektiimme alusta saakka.

Thank you, tack ja kiitos Suzanne, Göran ja Nixu, että korjasitte perhemuistot. *Tack Emilie och Oliver att ni skrattade åt Pappas ungdom. Tack Jonne och Jusa att de värsta skeletten hölls i garderoben.* Erityinen kiitos Kristiina Mäkelä, Mari-Kaisa Brander, Lauri Tierala, Matti Mörttinen ja Suvi Aherto, että jaksoitte hinkata tekstiä alusta loppuun, yksityiskohdista isoihin linjoihin.

Kiitos Olli-Pekka Heinonen ja Joonas Turunen, että muistutitte, miten asiat oikeasti menivät. Kiitos Unto Hämäläinen, Matti Apunen, Juha Itkonen, Tuomas Enbuske ja Saku Tuominen. Annoitte uskoa siihen, että tämä on oikeasti erilainen muistelo. Kiitos Jarkko Ruutu, Teemu Ramstedt, Aki Riihilahti ja Mikael Forssell, onhan tää ihan Zlatan-kamaa.

Kiitos kommentaista Antti Timonen, Juho Romakkanie-mi, Sanni Grahn-Laasonen, Tuomas Rautanen, Kai Mykkänen, Hanna Kanti-Paul, Pasi Sammallahti, Henrik Ruso, Antti Hagqvist, Timo Vuorimaa, Eka Ruola, Ossi ja Kaisa Leikola, Ari Mäkelä, Timo ja Tanja Lappi, Jori Arvonen, Janne Taalas, Terhi Hakala ja Timo Ranta.

Ja kiitos Kai Seikku ja Kirsi Piha. Tiedätte kyllä miksi. Ja ehkä tämän kirjan luettuaan sen tietävät myös kaikki muut.

Myönnän, että tämän kirjan kirjoittaminen oli samaan aikaan pelottava ja helpottava kokemus. Pelottava, koska oli sukellettava menneisyyteen ja kaiveltava muistoja, joista kaikki eivät välttämättä olleet hyviä. Helpottava, koska käsittelin asioita, jotka olivat vuosien varrella jääneet prosessoimatta.

Kohta viidenkymmenen ikävuoden kokemuksella olen päätenyt siihen järjestyttävään elämänviisauteen, että ei se jääkiekkjoukkueen pukukoppi kuulkaas pahemmin EU-huippukokouksesta

poikkea. Samat inhimilliset lainalaisuudet toimivat. On liiderei-
tä, pohdiskelijoita, hauskuuttajia ja tsemppareita. Loppupeleissä
 pärjätään vain joukkueena, yhdessä, välittämällä.

Omistan tämän kirjan Suzannelle, Emilielle, Oliverille, Mam-
malle, Papalle ja Nixulle. *Dream, believe, work hard and succeed.*
Love is all you need.

Alexander Stubb,
12. kesäkuuta 2017

1

LÖVÖN TAKATUKKA

Olen 13-vuotias. Pitkät vaaleat hiukset, IFK:n sentteri numero 9. Takatukka, teiniräkänokka, rääväsuu. Kovan asenteen takana piilee epävarmuus.

Lehtisaari, Lehdesniityntie 3 H, betonikerrostalo, neljäs kerros, merinäköala. Toisella puolella siltaa näkyy Otaniemi. Pelkkää metsää ja Raaden hammas.

Istun olohuoneessa katsomassa televisiota, jossa joku setä puhuu jotain. En ymmärrä mitään.

”Va e det där för en fabo?” kysyn isältä.

”Poliitikko”, isä vastaa.

”Mitä poliitikot ovat?”

”Ne ovat sellaisia, jotka eivät saa mitään kunnon työtä.”

Aha. Ei minusta ainakaan poliitikkoa tule.

Aprillipäivänä vuonna 1968 äidilläni oli rankka urakka. Kolmentoista tunnin punnerruksen jälkeen maailmaan ilmestyi 5,5-kiloinen pallero. Muistutin buddhapatsasta. Ei mikään kaunis näky. Ei edes söpö. Olin Naistenklinikan painavin lapsi kahteenkymmeneen vuoteen.

Isäni soitti ikionnellisena kavereilleen. Kaikki luulivat, että niin painava vauva on aprillipila.

Synnyin kansainväliseen urheiluperheeseen. Nimekseni annettiin Cai-Göran Alexander Stubb, Alexander alleviivattuna.

Göran oli isäni nimi, ja Cai, tosin K:lla kirjoitettuna, oli äitini isän nimi. Mamma olisi halunnut nimekseni ”Aleksi”, mutta sen verran lännettyneitä olimme jo silloin, että Pappa blokkasi aikeen. Praham keväänä rautaesiripun itäpuolelle viittaava nimi oli isälleni liikaa, vaikka hän seurasi jo silloin tšekkoslovakialaisia jääkiekkosuuruuksia.

Isäni suku tulee sekä Pohjanmaalta että Karjalasta. Stubb oli nimi, joka annettiin nimettömille torppareille. Sen pohjana on ”stuppe”, ruotsin kielen kantoa tarkoittava sana. Nimi kuuluu samaan sarjaan kuin Modig, Rolig, Järn, Stadigh ja Tapper.

Tarinan mukaan Jukka Stubb käveli vuonna 1872 Ähtävältä Pietarsaaren kupeesta Stubbin kylästä Riihimäelle rautatiehoon. Hänen vaimonsa Anna seurasi vuotta myöhemmin lehmän, petteleipäsäkin ja kahden lapsen kanssa.

Anna ja Jukka Stubbille syntyi kymmenen lasta, joista yksi oli isoisäni isoisä Alexander Stubb, Stubb-uistimen keksijä. Myöhemmin Alexander Stubb muutti Viipuriin.

Molemmat isän puolen isovanhempani, Volmar Stubb ja Marita Breitenstein, syntyivät Viipurissa. Isäni syntyi Käkisalmissa 10. maaliskuuta 1935. Isälläni on kaksi nuorempaa sisarusta, Holger ja Ulla. Perhe muutti Helsinkiin Volmarin töiden perässä alkuvuodesta 1939. Volmar oli tilintarkastaja Arabialla.

Isäni varttui Töölöntullinkadulla ja kävi Zilliacuksen koulua, mutta joutui lopettamaan koulunkäynnin 16-vuotiaana, kun isoisäni Volmar kuoli sydänkohtaukseen vain 52-vuotiaana. Sen jälkeen isäni auttoi isoäitiäni elättämään perhettä. Isoäitini, joka oli kielenkääntäjänä Tehdaspuulla ja myöhemmin Pöyryllä,

alkoi tehdä käännöksiä freelancerina yötä myöten. Perhe muutti Temppeleiaukiolle, jossa isoäitini eli lopun elämänsä.

Isäni myi jätskiä olympiastadionilla ja teki konttoritöitä Ludvig Hellgrenillä parisen vuotta, kunnes matkusti Bournemouthiin vuodeksi oppimaan englantia.

Isän puolen suku on täynnä hauskoja tyyppejä. Vilkkaanpuoleisia – sekä urheilullisia että bilettäjiä. Isoisäni Walter Breitenstein kuoli 96-vuotiaana. Hän oli ollut perustamassa Nuuksioon Fjällskidarklubbenia eli FK-37:ää. Kun siitä tuli liian suosittu, he perustivat Helsingin syväasukellusseuran. Nuuksiossa ei ole tuntureita, eivätkä Helsingin edustan vesistöt ole syviä. Oli siis pakko keskittyä juhlimiseen, mikä olikin kummankin seuran perustamisen syy.

Äitini Christel oli Kokemäen Setälöitä ja Snellmaneja, stubukoihin verrattuna vähän vakavampaa porukkaa. Isoisäni Kai Setälä varttui Lieksassa, apteekkarin poikana kolmen veljensä kanssa. Isoäitini Inger Ekman oli kolmesta sisaruksesta vanhin. Hän syntyi Helsingissä.

Isoisäni isän veli oli *Suomen kieliopin* isä Emil Nestor Setälä, joka oli yksi kokoomuksen perustajista, kokoomuksen puheenjohtaja vuosina 1920–1921 ja Suomen ulkoministeri vuosina 1925–1926. Hänen jälkeensä seuraava kokoomuslainen ulkoministeri olikin Ilkka Kanerva. Ei ihan mennyt suoraan suvussa.

Isoisäni jäi koulussa kolme kertaa luokalleen. Opettaja sanoi, ettei hänestä tule mitään, mutta hän päätti, että kyllä tulee. Sisukas mies teki aina kaiken täysillä ja päätyi Helsingin yliopiston patologian professoriksi. Hän oli varsinkin ulkomailla arvostettu lääkäri, tiedemies ja tutkija. Uffa oli vastarannankiiski eikä halunnut asettua aikansa tieteellisiin muotteihin. Hän painoi töitä, kun muut menivät nukkumaan, mutta usein hän jätti jonkin tieteellisen artikkelin kirjoittamisen kesken ja rojahti lattialle

leikkimään lastenlastensa kanssa. Meitä lapsenlapsiaan Uffa nimitti marakateiksi.

Sodassa isoisäni toimi lääkintäkapteenina. Hän astui miinaan ja joutui hoidettavaksi Tilkkaan, jossa häntä hoiti Inger-niminen lotta. Isoisä pyysi lotan ulos ja kosi ensimmäisellä kävelyllä. Ei tullut joota. Sinnikkyyttä vaadittiin, mutta se tuotti tulosta. Uffa ja Mumi menivät naimisiin sodan aikana.

Äitini, eli Mamma, syntyi 18. maaliskuuta 1943. Hänellä on kaksi nuorempaa sisarta, Eva ja Ann. Äiti kävi isäni tapaan Zillen ja opiskeli yliopistolla ranskaa. Hän tuli kaksikielisestä perheestä ja puhui sujuvasti myös englantia ja saksaa. Äiti varttui Munkkivuoressa, Uudenkaupungintiellä.

Isä ja äiti tapasivat stadin yössä. Pentti Ajo, isän hyvä kaveri, varoitti äitiäni, että Göran on aikamoinen naistenmies. Ei mennyt viesti perille. Naimisiin he menivät vuonna 1966.

Isäni kiistää olleensa naistenmies. Hänellä on valikoiva muisti. Nykyisin hän kyllä kertoo innoissaan, miten oli pyytänyt Pirkko Mannolaa treffeille vuonna 1959. Pirkko oli luvannut miettiä asiaa. Miettimiseen meni tovi, mutta vastaus oli myöntävä. He kihlautuivat vuonna 2016.

Ennakkoluuloja on monenlaisia. Kun nimessä on yksi X ja kaksi B:tä, oletetaan, että on syntynyt kultalusikka suussa. Tällaiset ennakkoluulot ovat aina hymyilyttäneet ja samalla ottaneet pannuun.

Olen usein hurrien keskuudessa ugri ja ugrien keskuudessa hurri, vaikka olen molempia yhtä aikaa. Olen supisuomalainen ugri-hurri. En ole suomenruotsalainen vaan kaksikielinen, ja olen varttunut normaalissa helsinkiläisessä kerrostalolähiössä, kaikkine asuntovelkoineen. *Och samma på svenska.*

Isäni oli aluksi töissä toimistotarvikkeita myyvällä Rolacilla, sen jälkeen Jääkiekkoliiton toimitusjohtajana SVUL:ssä ja myöhemmin NHL:n pääkykyjenetsijänä Euroopassa, oikea

self-made man. Hän myi muun muassa hiuksia kasvattavaa Bioscalin-shampoota, jonka äitini isä oli kehittänyt. Äitini auttoi isääni erilaisissa perheen yrityksiin liittyvissä tehtävissä, mutta pääasiassa hän oli kotiäiti.

Politiikkaa kotona ei puhuttu. Inger-isoäiti tapasi sanoa, että on kaksi asiaa, joista ei keskustella: toinen on uskonto ja toinen politiikka. Mistä sitten puhuttiin? Urheilusta tietenkin.

Lapsuudenkotini perusvirtaus oli vapaamielinen, kansainvälinen, suvaitsevainen ja toista kunnioittava. Ilmapiiri oli positiivinen, kannustava ja myönteinen. Äiti kyllä piti kuria mutta antoi meidän varttua vapaasti.

Olimme nuoremman veljeni Nicolaksen kanssa melkoisen villejä. Nixu oli tietenkin minua villimpi – ja on asiasta varmas-ti eri mieltä. Näin vanhemmiten myönnän, että hän on oikeassa.

Ensimmäiset muistoni ovat Lehtisaaresta kerrostalon pihasta, jossa kavereiden kanssa leikimme olympialaisia: juostiin, heitet-tiin keihästä, työnnettiin kuulaa eikä haluttu mennä kotiin syö-mään, vaikka vanhemmat kuinka huutelivat ikkunoista.

Samanikäisiä kavereita oli paljon: Pohjolat, Peltolat, Pohjan-virrat, Ramsayt, Luukot, Virtaset, Pietariset, Leppäset... Poikaa ja peliä riitti. Kun Argentiina voitti vuonna 1978 jalkapallon maail-manmestaruuden, pelasin jalkapalloa suurseurassa nimeltä Leh-tisaaren Hiidet. Loppuottelun katsoimme Juha Kakkurin upouu-delta videolaitteelta Kuusisaarella.

Olen ollut pienestä pitäen sosiaalinen. Aina valmis juttele-maan, siis määritelmällisesti epäsuomalainen, estoton ja iloinen.

Kuuluin niihin lapsiin, joiden kanssa tarhan tädeillä oli eni-ten ongelmia. Oli vain liikaa energiaa, joka ei aina kanavoitu-nut oikeaan suuntaan. Kokeilin kaikenlaista. Kerran esimerkiksi sitä, miten syvälle korvaan keitossa olleen pippurin voi työn-tää. Syvälle meni. Eikä lähtenyt pois kuin lääkäriissä. Lehtisaaren rannassa hakkasimme pulloja rikki kivillä, ja siinä touhussa sain

valtimon melkein poikki lasinsirulla. Sairaalakeikka ja pari tikkiä, mutta heti vaan lasta kädessä pelaamaan futista. Mikään ei pysäyttänyt. Olin aina liikkeessä.

Äidin puolelta tuli kaikenlaisia tekofiinejä perinteitä. Söimme pääsiäislammasta, vietimme syntymäpäiviä ykköset päällä, kävimme Kalastajatorpan vaput, sukulaiset skoolasivat toisilleen nyökytellen. Jossain kuvassa Mamma on pukeutunut minut ja Nixun valkoisiin housuihin ja T-paitaan. Hiukset on föönattu palloksi. Näytetään hassuilta. Isäni varmaan katsoi prinsessameininkiä ihmeissään.

Nixu on melkein päivälleen kaksi vuotta minua nuorempi. Yhteinen kieleemme on suomi riippumatta siitä, missä porukassa liikumme. Hän on aina ollut minua fiksumpi ja rauhallisempi, mihin ei toki paljon vaadita.

Olemme aina olleet läheisiä, mutta nuorina tietenkin kisailimme. Olin isompi ja vahvempi. Käytin kokoani hyväkseni. Tarina kertoo, että istuin usein hänen naamansa päällä. Kiellän kaiken.

Kun pelasimme pihalätkää, Nixu oli veskari. Lämäsin aina täysillä. Itkuhan siitä usein tuli. Onneksi ei pahempaa.

Pihalätkä oli kova juttu. Yrittäjänä isäni tietenkin keksi ratkaisun: muovikiekot ja lämärilavat. Niitä teetettiin Allplastilla Lautasaaressa. Nimeksi annettiin Tico-lapa. Olin siitä äärettömän ylpeä, sillä Tico oli silloinen kutsumanimeni.

Enpä ajatellut, että kaverit saivat kicksejä siitä, että lämäävät meikäläistä oikein kunnolla.

Lehtisaaren ostarissa oli siihen aikaan T-kauppa ja Varuboden, Kansallis-Osake-Pankki, posti, kioski ja Serkkutyttö-ravintola, siis Sege, jossa myöhempinä vuosina biletettiin hysteerisesti. Lövön yhteisö oli turvallinen, kuin pieni kylä. Meillä oli jopa oma bussilinja. Kaupunkiin pääsi bussilla 34, jonka numero tuli postinumerosta 00340.

Elokuussa 1975 satoi kaatamalla. Seisoin parakkikoulun edessä ja mietin, että tuonne pitäisi mennä. Jännitti. En osannut lukea. Kysyin Mammalta, miksi pitäisi osata. Hän vastasi, että elämässä kannattaa aina olla utelias. Lukemalla oppii.

Ymmärsin hänen viestinsä vasta 14 vuotta myöhemmin Furmanin yliopistossa Yhdysvaltain Etelä-Carolinassa. Pojat oppivat hitaasti, tai ainakin minä opin.

Aloitin koulunkäynnin Lehtisaaressa, väliaikaisessa parakki-rakennuksessa. Ykkös- ja kakkosluokat olivat samassa luokahuoneessa. Kundikatrasta riitti, ja oli siellä ensimmäinen pusi-pusi-tyttöystäväkin, Eija Rundberg.

Kun pääsimme koulusta kotiin, vedimme heti hokkarit, lenkkarit tai nappikset jalkaan ja menimme pelaamaan. Futista, lätkää, pesistä, korista, kirkonrottaa, ropee ja polee, ihan mitä vaan. Peliä ja leikkiä, kunnes tuli pimeä tai piti mennä syömään.

En pahemmin muista tehneeni läksyjä. Alkuvaiheessa olin hyvä matematiikassa ja erityisesti kielissä. Kieliopista en ymmärrä tänäkään päivänä mitään, mutta kaikki lähtee ihan hyvin lonkalta, kun vain uskaltaa puhua pälpättää. Tai niin kuin tapaan sanoa: ”ihan omasta päästä keksin”. *Det funkar.*

Opin lukemaan ja kirjoittamaan suomeksi. Isoäitini Inger oli huolissaan, kun en osannut kirjoittaa kotiosoitettamme ruotsiksi. *Lövängsvägen 3 H* sisälsi mielestäni liikaa ä-kirjaimia. Suomen kielen foneetisella järjestelmällä oli paljon helpompi kirjoittaa.

Kolmannella luokalla siirryimme Lehtisaaresta Munkkiniemen yhteiskouluun. Se oli kuin muutto suureen maailmaan. Opettaja säilyi samana: ystävällinen mutta jämäkkä Toini Nurmia piti sopivasti jöötä.

Kun minusta tuli 30 vuotta myöhemmin ulkoministeri, sain Toinilta onnittelukortin. Tapasimme myöhemmin Lehtisaaren uuden koulun avajaisissa, jossa pidin puheen. Hän ei ollut enää vihainen siitä, että olin tunkenut banaanin hänen kirkkaanvihreän

kuplavolkkarinsa pakoputkeen ja auto oli hyytynyt niille sijoilleen. Vanhempani maksoivat huoltokulut.

Neljännän luokan puolivälissä vaihdoin ruotsinkieliseen kouluun. Syy ei ollut erityisen akateeminen: oikea laitahyökkääjäni Martin Palm kävi Munksnäs Lågstadia, ja ajattelin, että voimme hioa paremmin taktiikkaa, kun olemme samassa koulussa.

Tunsin Maran jo Elkan lastentarhasta. Samanlainen sporttihullu kuin minä. Meille muodostui poikajengi. Emme olleet pahoja mutta rääväsuisia kylläkin. Minä tietenkin pahimmas-ta päästä.

Munkassa oli ihan oikeitakin jengejä. Yhtä niistä vetivät ”Rotta” ja ”Banjo”. Kerran, kun vanhempani olivat jollain matkalla ja olin broidini kanssa yötä Munkkivuoressa isovanhempiemme luona, kävelin Munkan yhteiskoulun ohi. Pihalta tuli Munkan jengiläisiä.

”Mitäs hurri täällä tekee?” Banjo kysyi.

Vastasin olevani menossa Mumin ja Uffan luo.

Väärä vastaus. Kova isku palleaan. Toinen.

Kaaduin. Makasin maassa. Potku. Toinen.

Päätä on suojattava!

Lähdin juoksemaan. Itkin. Kun pääsin isovanhempien luokse suojaan, lupasin itselleni, että en koskaan satuta ketään.

Yläasteella vaihdoimme koulurakennusta Solnantien toiseen päähän Munksnäs Högstadieskolaan. Olin tuolloin epävarma ja samalla ylitsevuotavan itsevarma. Oli jatkuva tarve todistaa jotain. Todistuskeinoni oli urheilu. Sporttia, sporttia, sporttia! Pihapelit olivat kaikki kaikessa, voimistelusta tuli aina kymppi.

En tiedä, mistä epävarmuuteni kumpusi. Ehkä se liittyi osittain kaksijakoiseen identiteettiini. Kieli muokkaa sielua. En ollut suomenkielinen enkä ruotsinkielinen. Halusin kuulua johonkin, mutta en loppujen lopuksi kuulunut mihinkään. Olin jollain tavalla juureton ja siksi rauhaton. Janosin hyväksyntää.

Olen aina ollut isokokoinen, joskus pulskakin. Erään luokkakaverini mielestä olin *lönnfet*. En tänäkään päivänä tiedä, mitä se tarkoittaa, mutta tuskin sitä kohteliaisuutena voi pitää. Muutama lätkävalmentaja piti minua pullamössöpoikana. Ymmärrän miksi.

En ole koskaan pitänyt itseäni superälykkäänä, sinnikkäänä kyläkin. En koskaan anna periksi. Minulla leikkaa nopeasti, mutta vaikeita kokonaisuuksia työstän siinä missä muutkin. Tunneälyä minulla taitaa olla enemmän kuin riittämiin. Pärjään paremmin ihmisten kanssa kuin palikkatesteissä.

Seiskaluokalla matematiikka romahti kympistä vitoseen yhden vuoden aikana. Rupesin oponoimaan algebraa ja geometriaa. En tullut toimeen opettajani kanssa. Syy oli minun, ei hänen.

Kaverit olivat koulua tärkeämpiä. Yläasteella muodostui kundien ja muijien kaveriklikki, joka ymmärsi minua enemmän kuin kukaan muu. He näkivät läpi sen roolin, jota vedin isomassa porukassa. He ymmärsivät, että itsevarmuuden takana oli herkkä ja epävarma Tico, joka haki jatkuvasti paikkaansa maailmassa. Olin porukan liideri ja tykkäsin järjestellä juttuja. En jaksanut jahkailla. Olin kärsimätön.

Mehukkaimmat tarinat saa aina kavereilta. Ei muuta kuin soittamaan Jusalle, Maralle, Sepille, Nikulle, Impalle, Valenille, Pepelle, Jonnalle, Misille, Gitalle, Heidille, Ellulle, Mialle, Annel-le tai Ninalle!

Äitini taisi keksiä Tico-lempinimeni, vaikka kukaan ei oikein tiedä, mistä se tuli. Lapsuudenystävät kutsuvat minua edelleen Ticoksi. Jos joku kadulla sanoo ”hei Tico”, herään heti. Tiedän, että kyseessä on kaveri nuoruusvuosilta. Alexiin siirryin vasta vuonna 1992 työskennellessäni harjoittelijana Suomen suur-lähetystössä Washingtonissa. Tico kuulosti liian meksikolaiselta.

Jos silloisilta kavereilta olisi kysynyt, mikä minusta tulee isona, ykkösveikkauksena olisi ollut yrittäjä tai yritysjohtaja. Kukaan ei olisi uskonut, että väittelen filosofian tohtoriksi, ryhdyn virkamieheksi ja sen jälkeen poliitikoksi. Naureskelimme silloin, ettei meistä kenestäkään voi tulla ainakaan poliitikkoa, koska meillä kaikilla on niin paljon luurankoja kaapissa. Aina-kin toistemme kaapeissa. Ja onneksi ne ovat vain hyviä luurankoja.

Rippileirillä aloitin tupakoinnin, ja kun johonkin ryhdyn, sitä sitten tehdään kunnolla. Vedin askin, kaksikin päivässä, vaikka pelasin lätkää ja olin golfmaajoukkueessa. Nuuskaa tunnilla. Tupakkaa välitunnilla.

Nuuskasta eli bjöllistä syytän lätkäkaveriani Tomppa Tasa-vuorta. Ensimmäisen röökini vedin golfin junnujen SM-kisoissa Lahden Takkulan kentällä, ennen rippileiriä. Se oli Petri Jyräksen tarjoama punainen Nortti. Ei mitään kevyttä kamaa. Anssi Kankkonen kiritti sinisellä Belmontilla. Kiitti vaan, jätkät.

Kun olin 15-vuotias, äiti ja minä vedimme Punaista Mal-lua vierekkäin telkkarin ääressä. Enpä soisi omille muksuilleni samaa vapautta, mutta vanhempani ajattelivat, että antaa pojan pelleillä, eiköhän se opi. Oppihan se.

Lopetin tupakoinnin 11.10.1988, samana päivänä, kun menin inttiin. Nuuskankäytön lopetin 25.1.1989, kun sain ientulehduksen. Hammaslääkäriini Ebba Eklundh, isoäitini sisko, uhkasi viedä minut HYKS:n syöpäosastolle katsomaan, mitä *Ettan* voi ihmisen suulle tehdä. Siihen loppui nikotiiniriippuvuus. Ham-paat pelastettiin, eikä hymy ole vielääkään hyytynyt.

Miksi muistan päivämäärät? Päivämäärät ovat aina tarttuneet helposti kovalevylleni. Varsinkin ne päivät, jolloin olen tehnyt fiksun päätöksen.

Ulkoministerikauteni alkuaikoina Helsingin Sanomien NYT-liite halusi tehdä minusta henkilöjutun. Kieltäydyin, koska olen

aina pyrkinyt suojelemaan yksityisyyttäni ja varsinkin perhettäni.

NYT-liite lähti kuitenkin rakentamaan juttua, jossa pyrittiin selvittämään, kuka on Alex Stubb. Soiteltiin ympäriinsä tutuille ja tuntemattomille. Kun tarpeeksi kauan kaivaa, jotain saadaan löytymään. Jutun kärjeksi nousi väite, että olin koulukiusaaja.

Jos on sanonut jollekulle pahasti, saa toisen tuntemaan itsensä kiusatuksi. Se on kiusaamista – ei tekosyitä. Se on väärin. Varmasti olen joskus sanonut pahasti, harkitsemattomasti ja typerästi. Mutta että tahallisesti ja järjestelmällisesti olisin jotakuta kiusannut. En varmasti ole.

Yksi asia eräässä myöhemmässä NYT-liitteen kolumnissa on jäänyt vaivaamaan. Siinä väitettiin, että olisin kiusoitellut näkövammaista luokkakaveriani Ilkkaa. Jokainen meidän luokallamme ollut tietää, että asia oli täysin päinvastoin. Puolustin ja suosin Ilkkaa aina, jos joku mollasi häntä. Autoin häntä tilanteessa kuin tilanteessa. Olimme kavereita.

Kun epäilyksen varjo on heitetty, siitä ei koskaan pääse eroon. Sitä ei voi puolustaa. Sen olen hyväksynyt. Sitä en kuitenkaan hyväksy, että olisin koskaan halunnut ketään tahallani vahingoittaa. Jos olen vahingoittanut, pyydän anteeksi.

Kävin lukion Haagan Lärkanissa. Silloin se ei ollut Suomen parhaita kouluja kuten nykyään. Sinne pääsi kaltaisiani kasin jätkiä.

Lukio oli leppoisa aika. En edelleenkään muista, että olisin kummemmin tehnyt läksyjä. Elin kielillä. Historia kiinnosti, mutta vain rajallisesti. Kirjoja luin, mutta harvakseltaan.

Lukiossa minua kiinnostivat tasan kolme asiaa: urheilu, keskiolut ja tytöt.

Siinä järjestyksessä.

Ensin urheillaan, sitten juodaan ja sen jälkeen kokeillaan onnea tyttöjen kanssa. Elin välillä villiä elämää, mutta koskaan ei mennyt överiksi. Huumeisiin en koskenut. Ilkivaltaa en tehnyt.

Sen verran löytyi itsevarmuutta, että uskalsin 16-vuotiaana hankkia permanentin. Kihara takatukka ei ole maailman kaudneimpia näkyjä. Mieleen tulee lähinnä Länsi-Saksan jalkapallomaajoukkue 1980-luvulla. Oli muuten kauhea näky, sen verran kamala, että en löytänyt edes kotialbumista yhtään tuon aikakauden todistusaineistoa.

Vaihto-oppilasvuosi Jenkeissä lukion ensimmäisen luokan jälkeen 1985–1986 oli *game changer*. Lähdin Lärkanista poikana, palasin Floridasta nuorena miehenä.

Opinahjon nimi oli Mainland High School. Vaihtoperheessä minulla oli kaksi vuotta vanhempi veli Guy Bouchard, joka oli valmistunut lukiosta Minnesotassa edellisenä vuonna. Hän muutti perheensä kanssa auringon perässä Daytona Beachiin ja teki duunia päivisin autonpesijänä autovuokraamossa ja iltaisin tiskijukkana.

Heti ensimmäisellä viikolla kävimme jenkkibroidini kanssa Orlandossa katsomassa kanadalaisen Hearts-nimisen bändin konserttia. Myöhemmin Guy kertoi pelänneensä, mikä kommunisti sieltä Suomesta tulee. Nauroimme.

Olihan se hulvaton vuosi. Golfia, aurinkoa ja bailaamista. Mitä muuta 18-vuotias pojankloppi voi toivoa? Onneksi vanhemmat eivät tiedä, mitä vaihto-oppilasvuonna oikeasti tehdään.

Jälkikäteen Guy kertoi, että hänen isänsä oli antanut hänelle tehtäväksi selvittää, olenko pilviveikko. Ei vedetty pilveä, mutta kaljaa kylläkin kaksin käsin. Onneksi jenkkikalja oli laimeaa.

Vaihto-oppilasvuonna opin rennon ja positiivisen amerikkalaisen elämäntavan. Kolmeviikkoisen *spring breakin* aikana Daytona Beachiin tuli paljon opiskelijoita ihan vain bilettämään. Toinen iso juttu oli *Bike Week*, jolloin moottoripyöräilijät Helvetin enkeleistä lääkäreihin ja lakimiehiin tulivat Floridaan polttamaan kumia.

Eräänä päivänä kotiin tullessani vaihtoperheen äiti Leda oli

kalpea ja käski soittamaan kotiin. Olin ihmeissäni. Onko isä tai äiti kuollut?

Ei, vaan Tšernobylässä oli ollut ydinvoimalaonnettomuus. Uutinen oli breikannut Jenkeissä, mutta kotona Suomessa siihen suhtauduttiin löysin rantein. Historia on sittemmin osoittanut, että onnettomuuden vaikutukset ulottuivat myös Suomeen.

Jenkkiveljelläni oli 650-kuutiainen Honda Nighthawk-moottoripyörä, jolla rupesin ajamaan kouluun. Siinä oli aivan sairas kiihtyvyys. Kun isäni sai kuulla siitä, hän teki selväksi, että oli kaksi vaihtoehtoa: joko jatkan ajamista ja tulen kotiin tai lopetan ajamisen siihen paikkaan ja saan jäädä.

Nuoruusvuosina isäni kielsi minulta vain kaksi asiaa: huumeet ja moottoripyörät. Kunnioitin isääni aina, myös tätä toivetta. Koska en mankunut moottoripyörää, sain 18-vuotiaana käytetyn metallinsinisen Datsun Cherryn rekisterinumeroltaan AME-124. Kaverit kutsuivat sitä hikiseksi Cherryksi. Olin ylpeä siitä.

Lärkanissa vallitsi hyvä fiilis. Luokaltani oli kanssani samaan aikaan kuusi kaveria vaihdossa, joten ei haitannut, vaikka jäin vuoden jälkeen. Kun palasimme Jenkeistä, olimme varttuneempia. Opettajatkin suhtautuivat meihin asiallisemmin, mikä varmaan johtui siitä, että mekin suhtauduimme heihin kunnioittavammin.

Vedin suomesta ja englannista kymppit, saksasta ysin tai kasin. Tsemppasin ruotsin kanssa ja sain nostettua arvosanan lukion viimeisenä vuotena kasiin.

Äidinkielen ylioppilasaineeni käsitteli tietenkin huippu-urheilua. Äidinkielenopettajani oli pedantti suomenruotsalainen kulttuurihahmo, kirjallisuusfriikki Roger Bergman. Aineen jälkeen Bergman sanoi: *Tico, det tog sin tid, men du har nog lärt dig skriva svenska*, olet oppinut kirjoittamaan ruotsia.

Sain ylioppilasaineesta M:n. Olisi voinut tulla L, jos aineen

ensimmäisessä lauseessa ei olisi ollut sukuvirhettä. Aine alkoi: *En idrottsmans väg till toppen är präglad av blod, svett och tårar.* Olisi pitänyt olla *präglad av.*

Yhä edelleen tunsin itseni kieli-invalidiksi. Kykenin kirjoittamaan sujuvasti suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi, mutta en kirjoittanut millään kielellä vahvaa proosaa, kun taas isäni kirjoitti lennokkaita jääkiekkokolumneja Husikseen. Ihailin hänen kiel-tään. *Kanadensiska backbjässar föll som mogna frukter...*

Lukioaikaan monet meistä nuuskasivat, ja yksi harrastuk-sista oli kokeilla, saadaanko heitettyä bjölli voimistelusalin kat-toon niin, että se jää kiinni. Sitä piti treenata, mutta kyllähän se onnistui. Kevättalveen tultaessa katto oli täynnä mustia nuus-katäpliä.

Rehtorimme Tor Lindblom oli vanhanaikainen hahmo, joka käytti aina mirriä ja täytti aamunavaukset antiikin Kreikan filo-sofialla. Kun vuotta vanhemmilla oli ylioppilaskirjoitukset, reh-tori patseerasi pulpettien välissä, sattui katsomaan kattoon ja säi-kähti: kasvaako katossa sieniä? Hän soitti siltä istumalta paikalle jonkin sienipartion, joka pani telineet paikalleen ja kävi raaput-tamassa.

Ei ollut sieniä. Oli nuuskaa.

Rehtori veti siitä aikamoiset kilarit ja kutsui porukan koolle. Siinä seisoiimme, viisi jätkää, saimme vakavat varoitukset. Van-hemmat pantiin maksamaan puhdistus.

Onneksi parhaan kaverini Jusa Ekin äiti istui koulun hallituk- sessa. Hän suojeli meitä, eikä tullut fuduja.

Seuraavana vuonna ennen abimatkaa rehtori kutsui taas mei-dät viisi luokseen.

”Tiedän, että te osaatte käyttäytyä, kun te juhlitte. Mutta voi-sitteko pitää huolta noista muista?”

Se oli rehtorilta pirun fiksusti tehty. Niinhän me röyhistim-me rintaa ja huolehdimme niistä, joilla oli lähteä lapasesta. Ei se kuitenkaan estänyt hankkimasta korvalävivistystä keskellä

yötä jossain baarissa. Siitä on muistona reikä vasemmassa korvassa.

Ylioppilaskuvassa minulla on valkoinen lakki, kiiltävänharmaa Haloselta ostettu puku, raidallinen solmio ja punainen ruusu. Taskussa on M:n paperit ja edessä täysi tiedottomuus siitä, mikä pojasta tulee isona. Intti oli kuitenkin hoidettava alta pois.

Kävin Lahden urheilukoulun palikkatestissä, mutta vuonna 1988 golfia ei pidetty tarpeeksi vakavana urheilulajina – tai sitten pari meitä edeltävää vuosikertaa oli aiheuttanut sellaisen vastareaktion, että golffareita ei urheilujoukkoihin otettu. Koska olin maa-joukkueessa, sain kuitenkin samat harjoitusvapaudet kuin muut maa-joukkueurheilijat.

Päädyin Santahaminaan, toiseen jääkärikomppaniaan. Astuin palvelukseen 11.10.1988. Matkustin bussilla 86 yhdessä käsis-kaverini Marko Nylundin kanssa. Viimeiset kahvit hörpättiin Sokoksen talossa ja mietittiin, uskallammeko mennä. Uskalsimme.

Alapunkassa nukkui Suominen, yläpunkassa Stubb. Oli stadin kundeja, oli landepaukkuja. Oli kirvesmiestä, oli lukiolaisita. Oli särmiä ja vähemmän särmiä. Linnassakin oli muutama käynyt kääntymässä. Yksi kundiparka oli 29-vuotias suomalais-amerikkalainen muusikko, joka vapautettiinkin muutaman viikon jälkeen.

Turusen Tompan kanssa oli joskus otettu yhteen Haagassa, lähinnä siksi, että kävin Haagan hurrikoulua. Intissä meistä tuli hyvät frendit. Sinikallion Pasi oli pelannut lätkää broidin jengissä. Siitä todisteena puuttuva etuhammas.

Alokaskoulutuksen jälkeen olin joka iltapäivä vapaa treenaamaan neljästä kymmeneen. Kun kaverit lähtivät helmikuun alussa Lappiin jänkhälle, meikäläinen lähti neljäksi viikoksi maa-joukkueleirille Espanjaan ja Portugaliin. Treenasin aamusta

iltaan, pelasin Espanjan ja Portugalin avoimet. Tulin takaisin ruskettuneena – paitsi vasen käsi, jossa oli ollut treenatessa hanska. Ei tullut jätkiltä ihan pientä kuittailua.

Olin lopulta intissä vain kahdeksan kuukautta. Paperit AUKiin olivat jo taskussa, mutta en voinut mennä. Olin lähdössä jenkkeihin opiskelemaan, ja jos olisin ollut yksitoista kuukautta, en olisi ehtinyt lukukauden alkuun. Opiskelut olisivat lykkäytyneet vuodella.

Intti meni lyhyen kaavan mukaan. Puolet 240 päivästä vietin metsässä. 20 vuotta myöhemmin puolustusministeri Jyri Häkämies ylensi minut korpraaliksi. Tykinruokaa.

Sain varttua kodissa, joka oli täynnä rakkautta. Vanhempani tukivat meitä riippumatta siitä, mitä olimme tehneet. Rajoja asetettiin, mutta menimme aina vapaus edellä. Vanhempani luottivat meihin. Siinä missä isä antoi siimaa, äiti veti astetta tiukempaa linjaa.

Kotona pystyi aina puhumaan kaikesta. Jos oli paha olo, siitä sai kertoa. Jos oli tehnyt väärin, annettiin anteeksi. Jos epäonnistuttiin, yritettiin aina uudestaan. Ketään ei tuomittu, kaikkia kannustettiin.

Lapsuuteni ja nuoruuteni olivat onnellista aikaa.

Kaikki ei kuitenkaan ollut pelkkää ruusuilla tanssimista. Äitini sairastui 1970-luvun loppupuolella epilepsiaan. Nuoruuteni traumaattisin kokemus oli olla todistamassa äidin ensimmäistä epilepsiakohtausta. Näen vieläkin tyhjän katseen, kouristukset, ambulanssimiehet, sairaalan, lääkärit ja isoisäni, joka yrittää saada äitiin kontaktin.

Mamma, mitä tapahtuu?

En ymmärtänyt. Pelkäsin.

Noihin aikoihin epilepsialääkitys oli rajua. Se vaikutti mielialoihin ja söi hitaasti mutta varmasti myös äitini aina positiivista

persoonaa. Hymyilevä ja kannustava äiti muuttui, koko perhe sopeutui. Rankinta se oli varmaankin isälleni, joka hoiti äitiä loppuun saakka.

Olen kuitenkin iloinen, että viimeisten vuosien muistisairaudesta huolimatta Mamma näki poikiensa varttuvan. Hän ehti myös nähdä kaikki kuusi lastenlastaan.